

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปี ๒๕๖๙

ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านช้าง
อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

งานตรวจสอบภายใน
องค์การบริหารส่วนตำบลด้านช้าง
ตุลาคม ๒๕๖๘

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไข ปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนง ของทุกองค์กร ที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง ได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับ ปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำ เครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่ง ของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้าง ในฐานะผู้รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตของหน่วยงานของรัฐ จึงได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลด่าน รวมทั้ง กำหนดมาตรการกิจกรรม แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตใน องค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้างและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

หน่วยงานตรวจสอบภายใน
องค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้าง
ตุลาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

คำนำ

ส่วนที่ ๑ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความเสี่ยงการทุจริต	๑
๒. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
๓. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๑
๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๑
๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒

ส่วนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ส่วนที่ ๑ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

๒. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือ หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยง มาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่ การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๓. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มี การรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายใน จะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

๔. องค์กรประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์กรประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือ แรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ ตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

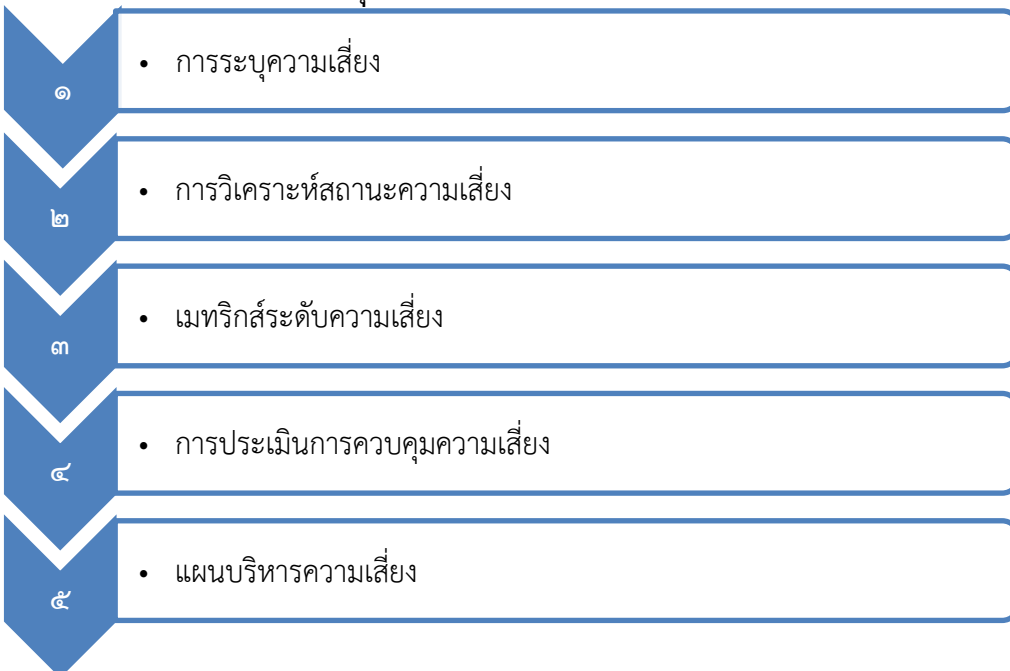
๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๖. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงานของกระบวนการงานที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยงอธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙ ขององค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้าง

ลำดับ	ด้านความเสี่ยงการทุจริต	กระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยง	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	โอกาสเกิด	ผลกระทบ/ความรุนแรง	ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	มาตรการในการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ส่วนงานที่รับผิดชอบ
๑.	การอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ	การออกใบอนุญาตก่อสร้าง	การรับของขวัญหรือผลประโยชน์ หรือการรับสินบน ๑. ไซตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกใหญ่บุคคลหรือผู้รับบริการ ๒. การรับสินบของของขวัญหรือของกำนัลที่มีค่าซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ๓.เจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสถานที่ตั้งที่ขออนุญาตประกอบกิจการ อาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	๒	๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๑. เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ออกตรวจสอบสถานที่ที่มีการมาขออนุญาตก่อสร้างให้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบพร้อมแนบรูปถ่ายสถานที่ประกอบการเสนอผู้บริหารประกอบการพิจารณาอนุญาต ๒. กำชับเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบคำขอให้ถูกต้อง หากไม่ถูกต้องให้ดำเนินการแจ้งผู้ขออนุญาตนำมาเพิ่มเติม ๓. หากพบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการเรียกรับผลประโยชน์ จะต้องถูกดำเนินการทางวินัย ๔. การเสริมสร้างจิตสำนึกในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมให้แก่เจ้าหน้าที่	กองช่าง
๒.	การใช้อำนาจตามกฎหมาย/	การรับชำระภาษี	เจ้าหน้าที่ไซตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อช่วยเหลือ	๑	๑	ไม่มีความเสี่ยง	๑. กำหนดนโยบาย มาตรการ หรือแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเรียก	กองคลัง

	การให้บริการตาม ภารกิจ		อำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้รับบริการหรือบุคคลหนึ่ง บุคคลใด โดยเรียกรับ สินบนเป็นการตอบแทน เพื่อให้ได้ชำระภาษีในอัตรา ที่ถูกกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษี			การทุจริต/ ความเสี่ยง น้อย	รับสินบน ใ้เจ้าหน้าที่ทุกคนในองค์กร ถือปฏิบัติ ๑.๑ มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส วนรวม ๑.๒ ประกาศนโยบายงดรับ ของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด เพื่อตอบแทนการ ปฏิบัติหน้าที่ ๒.เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ของ ตนเองให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย ๒.๑ ผู้บังคับบัญชาควบคุมกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ ๒.๒ ประชาสัมพันธ์ของทางการรอง เรียนเรื่องการทุจริต ของเจ้าหน้าที่ในองค์กรให้ประชาชน ทราบ เพื่อสร้างความ เกรงกลัวสำหรับการเรียกรับสินบนของ เจ้าหน้าที่	
๓.	การใช้จ่ายงบประมาณ	การจัดซื้อจัดจ้าง	๓.๑ ผู้มีอำนาจอนุมัติหรือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เลือก ซื้อหรือเลือกวิธีการเจาะจง กับร้านที่ตนเองรู้จัก หรือ พูดคุย ได้ง่าย ๒. มีการเรียกรับ/ให้เงิน เรียกสินบน ของขวัญ ของ	๑	๑	ไม่มีความ เสี่ยง การทุจริต/ ความเสี่ยง น้อย	๑. ผู้บังคับบัญชาควบคุมและติดตามการ ทำงานอย่างใกล้ชิด มีการสอบถามและกำชับให้เจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบ อย่างเคร่งครัด ๒. ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน	งานพัสดุ และ ทรัพย์สิน กองคลัง

			กำหนด เป็นต้น เพื่อการ ตรวจรับงานจ้าง				๓. ดำเนินการจัดทำนโยบายไม่รับ ของขวัญ
			๓.๒ เกี่ยวกับการตรวจรับ งาน (๑) เจาหนาที่ที่ได้รับการ แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ขาดความรู้ในการตรวจรับ งาน (๒) ผู้ควบคุมงานไม่ ควบคุมงานให้เป็นไปตาม แบบ หรือมิได้กำหนดรูปแบบ รายการและอาศัยช่องว่าง กฎหมายเอื้อประโยชน์แก่ บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง	๑	๑	ไม่มีความ เสี่ยง การทุจริต/ ความเสี่ยง น้อย	๑. จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรม ๒. จัดทำคู่มือการตรวจรับงานจ้าง ๓. ส่งเสริมคุณธรรมให้พนักงานและ ผู้บริหารมีคุณธรรมและ ความโปร่งใส

หมายเหตุ

๑. โอกาสเกิดการทุจริต

๕	โอกาสเกิดการทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อหรืออาจเกิดได้สูงมากกว่าร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป
๔	โอกาสเกิดการทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อ หรืออาจเกิดได้สูงร้อยละ ๖ ถึงร้อยละ ๑๐
๓	โอกาสเกิดการทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อ หรืออาจเกิดขึ้นบางครั้งร้อยละ ๓ ถึงร้อยละ ๕
๒	โอกาสเกิดการทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อ หรืออาจเกิดขึ้นน้อยมากร้อยละ ๑ ถึงร้อยละ ๒
๑	ไม่เกิดขึ้นเลย

๒. ผลกระทบ/ความรุนแรง

๕	- เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน เจาหนาที่ถูกลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม - มีการฟ้องคดีต่อศาล
๔	- เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงานเกี่ยวกับเรื่องความโปร่งใส - มีการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน
๓	- มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหน่วยงานภายใน และภายนอกองค์กร - มีการร้องเรียนเป็นหนังสือ หรือตั้งคำถามต่อองค์กรและไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	ปรากฏข่าวลือพาดพิงถึงหน่วยงาน หรือเจาหนาที่ในหน่วยงาน
๑	ไม่มีเหตุการณ์ใด